

inbo

Instituut voor
Natuur- en Bosonderzoek

Rapportage meldingen everzwijn Limburg 2011

Thomas Scheppers & Jim Casaer

Auteurs:

Thomas Scheppers & Jim Casaer
met medewerking van Axel Neukermans, Jan Vercammen & Erik Verschaffel
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) is het Vlaams onderzoeks- en kenniscentrum voor natuur en het duurzame beheer en gebruik ervan. Het INBO verricht onderzoek en levert kennis aan al wie het beleid voorbereidt, uitvoert of erin geïnteresseerd is.

Vestiging:

INBO Geraardsbergen
Gaverstraat 4 - 9500 Geraardsbergen
www.inbo.be

www.inbo.be

e-mail:

thomas.scheppers@inbo.be

Wijze van citeren:

Scheppers T. & Casaer J. (2012). Rapportage meldingen everzwijn - Limburg 2011. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2012 (26). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

D/2012/3241/179

INBO.R.2012.26

ISSN: 1782-9054

Verantwoordelijke uitgever:

Jurgen Tack

Druk:

Managementondersteunende Diensten van de Vlaamse overheid

Foto cover:

INBO

Rapportage meldingen everzwijn

Limburg 2011

**Thomas Scheppers & Jim Casaer
met medewerking van Axel Neukermans, Jan Vercammen
& Erik Verschaffel**

Dankwoord

Vooreerst wensen wij de verschillende jagers te bedanken voor het correct invullen van de meldingsformulieren en het inleveren van de onderkaken voor leeftijdsbepaling op het INBO.

Daarnaast wensen wij de buitendiensten van het Agentschap voor Natuur en Bos, in het bijzonder Frans Vaneygen, te bedanken voor het verzamelen en doorsturen van de meldingsformulieren.

Tenslotte danken wij iedereen die ons informatie bezorgde over valwild, waardoor ook deze informatie opgenomen kon worden in de analyse.

Inhoud

Dankwoord	4
1 Inleiding.....	6
2 Resultaten	7
2.1 Trend in het aantal meldingen per provincie.....	7
2.2 Geografische spreiding	7
2.3 Jacht of valwild	9
2.4 Verdeling afschot over de verschillende categorieën.....	9
2.5 Vergelijking leeftijdsbepaling	9
2.6 Groepsgrootte.....	10
2.7 Voortplanting	12
2.8 Verdeling van het afschot in de loop van het jaar	12
2.9 Gewicht.....	13
3 Nabeschouwing	15

1 Inleiding

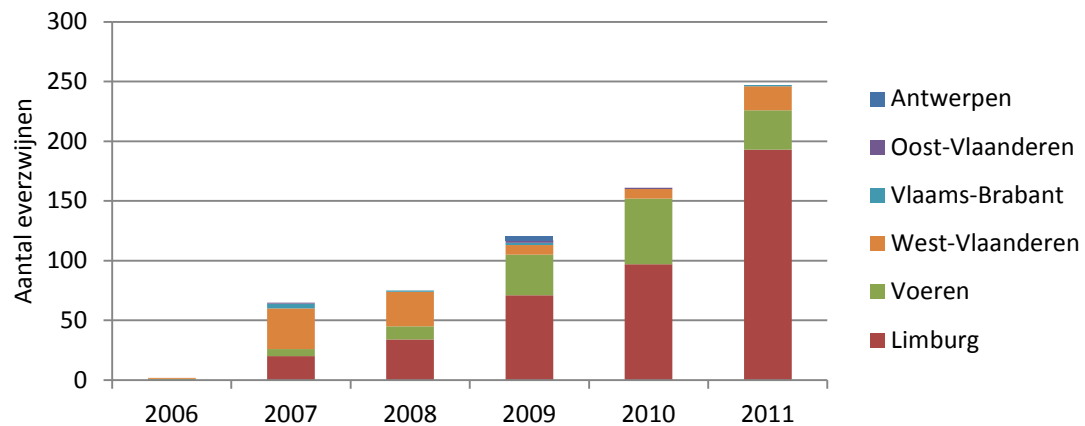
In het kader van beleidsondersteunend onderzoek voor de implementatie van de nieuwe beleidsvisie voor het everzwijn in Vlaanderen vraagt het Agentschap voor Natuur en Bos aan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek een jaarlijkse rapportage van het verwezenlijkte afschot en valwild van everzwijnen in het voorbije kalenderjaar voor de provincie Limburg. Naast aantallen en geografische spreiding van het afschot en verkeersslachtoffers geeft de rapportage ook een analyse weer van de biologische kenmerken vermeld op de meldingsformulieren en van de leeftijdsbepalingen uitgevoerd door het INBO op basis van de ingeleverde onderkaken.

In dit rapport worden de resultaten voor de provincie Limburg van het jaar 2011 weergegeven. Dit jaarrapport beoogt enkel de resultaten van de analyses weer te geven voor het jaar 2011. Het kaderen van deze resultaten tegen de achtergrond van gegevens uit literatuur en kennis uit het buitenland wordt voorzien in een uitgebreider rapport waarbij ook de gegevens van de jaren 2006 tot 2010 verwerkt zullen worden.

2 Resultaten

2.1 Trend in het aantal meldingen per provincie

Voor 2011 beschikte het INBO op 15/10/2012 over 247 meldingen van gedode everzwijnen, waarvan 226 afkomstig waren uit de provincie Limburg, meer specifiek 33 uit de regio Voeren en 193 buiten Voeren (hierna genoemd Limburg).

Figuur 1. Aantal meldingen (afschot en valwild) voor de verschillende provincies per jaar over de periode 2006-2011. Voor de provincie Limburg wordt een onderscheid gemaakt tussen de regio Voeren (Voeren) en de regio buiten Voeren (Limburg).

2.2 Geografische spreiding

Op basis van de fusiegemeente kunnen de 226 meldingen (afschot en valwild) van de provincie Limburg in kaart worden gebracht.

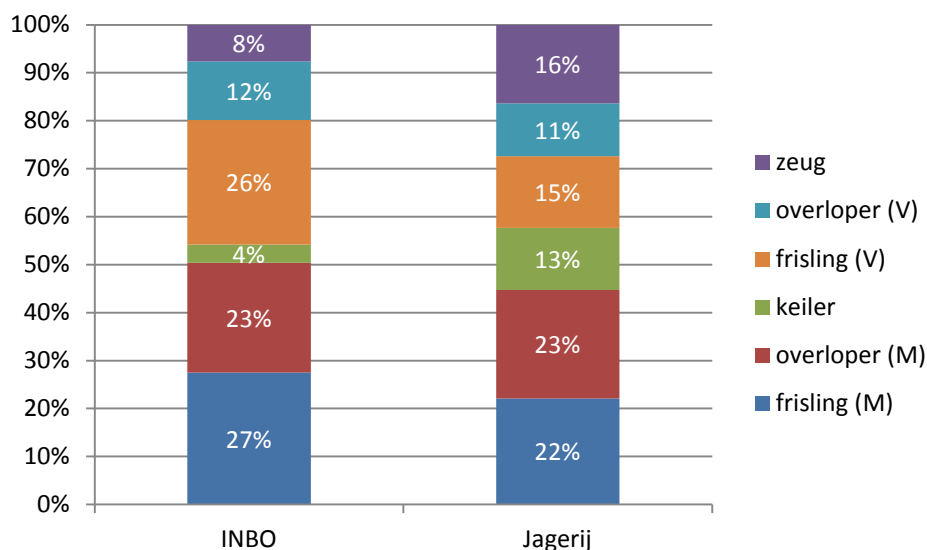

2.3 Jacht of valwild

Daar waar voor Voeren geen valwild gemeld werd in 2011, werden 16 stuks in Limburg als valwild gerapporteerd. Het aantal gedode dieren in het kader van jacht bedroeg dus in totaal 210 stuks, waarvan 33 stuks in Voeren en 177 in Limburg.

2.4 Verdeling afschot over de verschillende categorieën

Op basis van de 210 stuks die geschoten werden, werd de verdeling van het afschot over de verschillende categorieën (geslacht en leeftijd) berekend. Deze verdeling kan bekomen worden op basis van de categorie die ingevuld werd op het meldingsformulier (weergegeven als 'jagerij'). Op basis van de 133 onderkaken die ingezameld werden kon de leeftijdscategorie nauwkeurig nagegaan worden (weergegeven als 'INBO'). Voor de verdeling over de geslachts categorieën werden de gegevens van het meldingsformulier gebruikt. Voor 2 onderkaken was geen meldingsformulier aanwezig. Op basis van de overige 131 stalen kon de verdeling van het afschot over de 6 categorieën nagegaan worden (fig. 3). Gegeven dat er voor 49 mannelijke stuks geen onderkaak werd ingezameld in vergelijking met 28 vrouwelijke stuks, verschilt de geslachtsverhouding in deze grafiek tussen de resultaten op basis van de meldingsformulieren (Jagerij) en deze op basis van de ingezamelde onderkaken (INBO).

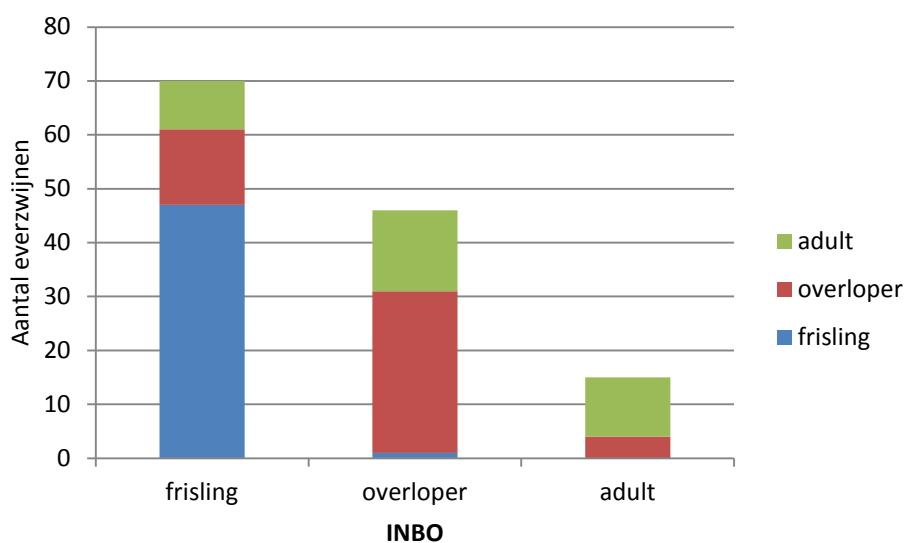
Figuur 3. Verdeling van het afschot over de verschillende categorieën op basis van de leeftijdsbepaling aan de hand van onderkaken (INBO, links) of op het meldingsformulier (Jagerij, rechts). Hoewel de geslachtsbepaling telkens afkomstig is van op het meldingsformulier werden niet van alle dieren onderkaken ingeleverd hetgeen resulteert in een verschil in geslachtsverhouding.

2.5 Vergelijking leeftijdsbepaling

Volgende tabel geeft een overzicht de leeftijdscategorie die aangeduid werd op het meldingsformulier en deze die bepaald werd op basis van de ingezamelde onderkaken. Daar waar van de 210 geschoten stuks 77 onderkaken niet ingezameld werden, ontbraken voor 2 onderkaken het meldingsformulier. De 131 geschoten dieren waarvoor een onderkaak ingezameld werd en een meldingsformulier voor handen was, worden grafisch weergegeven in onderstaande figuur.

Tabel 1. Vergelijking tussen de leeftijdscategorie die aangeduid werd op het meldingsformulier (Jagerij) en deze die bepaald werd door het INBO aan de hand van de ingeleverde onderkaak (INBO).

	Type	INBO				Totaal
		ongekend	frisling	overloper	adult	
Jagerij	ongekend			2		2
	frisling	29	47	1	0	77
	overloper	22	14	30	4	70
	adult	26	9	15	11	61
	Totaal	77	70	48	15	210

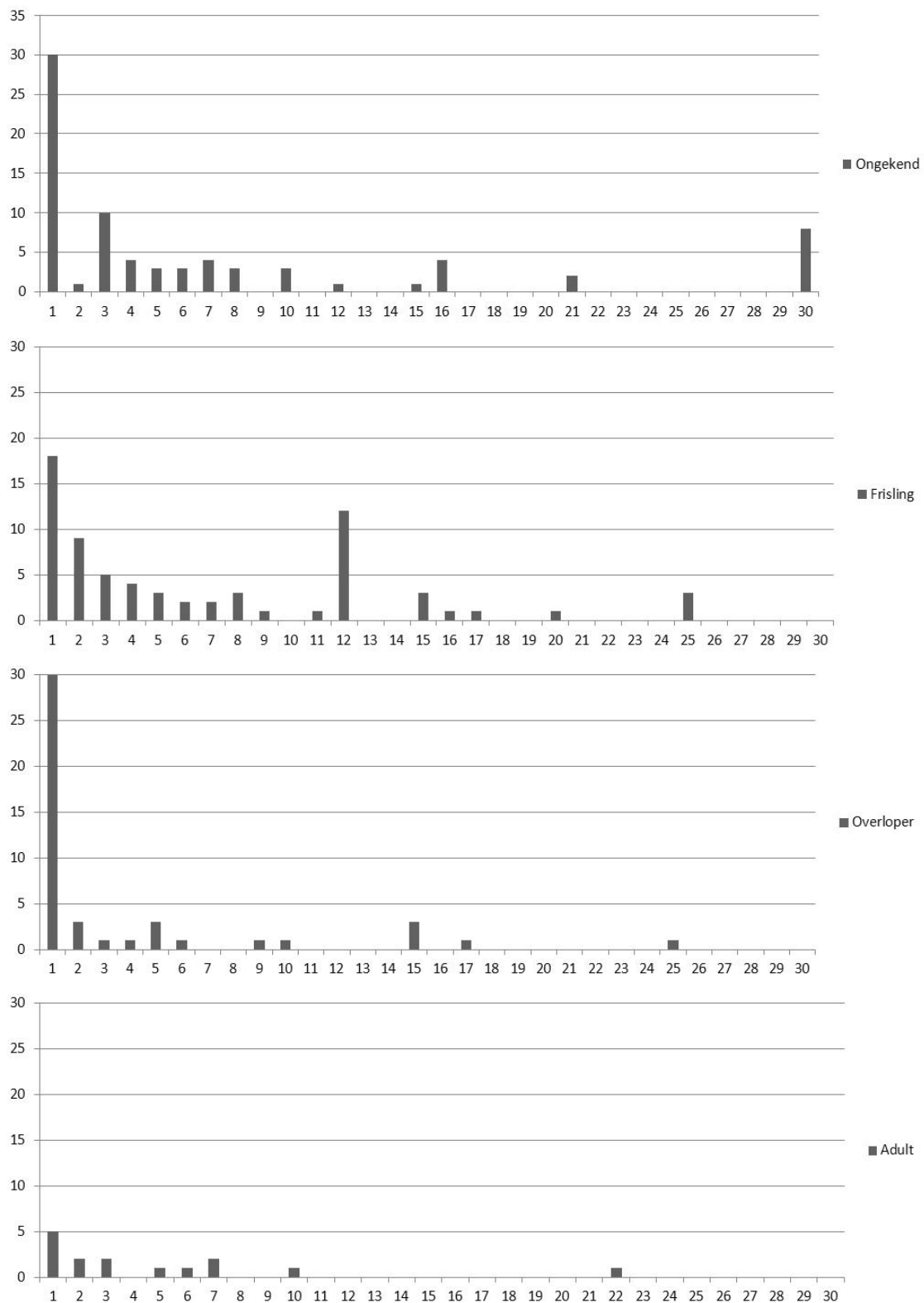

Figuur 4. Klassering van de verschillende leeftijdscategorieën zoals bepaald aan de hand van de ingezamelde onderkaken (X-as) en zoals ze aangeduid werd op het meldingsformulier (kleuren).

Uit deze tabel en figuur blijkt dat enerzijds 33% (23/70) van de frislingen en 33% (15/46) van de overlopers te oud werden geschat en anderzijds 2% (1/46) van de overlopers en 27% (4/15) van de adulten te jong werden geschat. In totaal werden er dus 29% (38/131) dieren te oud geschat in vergelijking met slechts 4% (5/131) die te jong werden geschat.

2.6 Groepsgrootte

Van de 210 geschoten dieren werd voor 3 dieren niet ingevuld op het meldingsformulier of het dier alleen was of in groep. Op basis van de overige 207 dieren kon per leeftijdsklasse (op basis van de ingezamelde onderkaak) nagegaan worden hoe groot de groepsgrootte was waaruit het dier geschoten werd (1 = alleen).

Figuur 5. Weergave van de groepsgrootte waaruit het everzwijn geschoten werd (X-as), opgesplitst per leeftijdscategorie zoals bepaald aan de hand van de ingezamelde onderkaken. De Y-as geeft het aantal everzwijnen weer.

2.7 Voortplanting

Op basis van de meldingsformulieren was het geslacht gekend van 208 van de 210 geschoten everzwijnen, namelijk 120 mannelijke en 88 vrouwelijke dieren. Daar waar voor 2 vrouwelijke stuks niet nagekeken werd of het dier drachtig was, werd voor 22 van de 86 (26%) van de vrouwelijke dieren aangeduid dat het dier drachtig was en voor de overige 64 (74%) dat het dier niet drachtig was.

Tabel 2. Aantallen en percentages van drachtige vrouwelijke dieren zoals aangeduid op het meldingsformulier per leeftijdscategorie bepaald aan de hand van de ingezamelde onderkaak.

Drachtig	Frisling	Overloper	Adult	Ongekend	Totaal
ja	6	4	6	6	22
neen	28	12	4	20	64
Totaal	34	16	10	26	86
% drachtig	18%	25%	60%	23%	26%

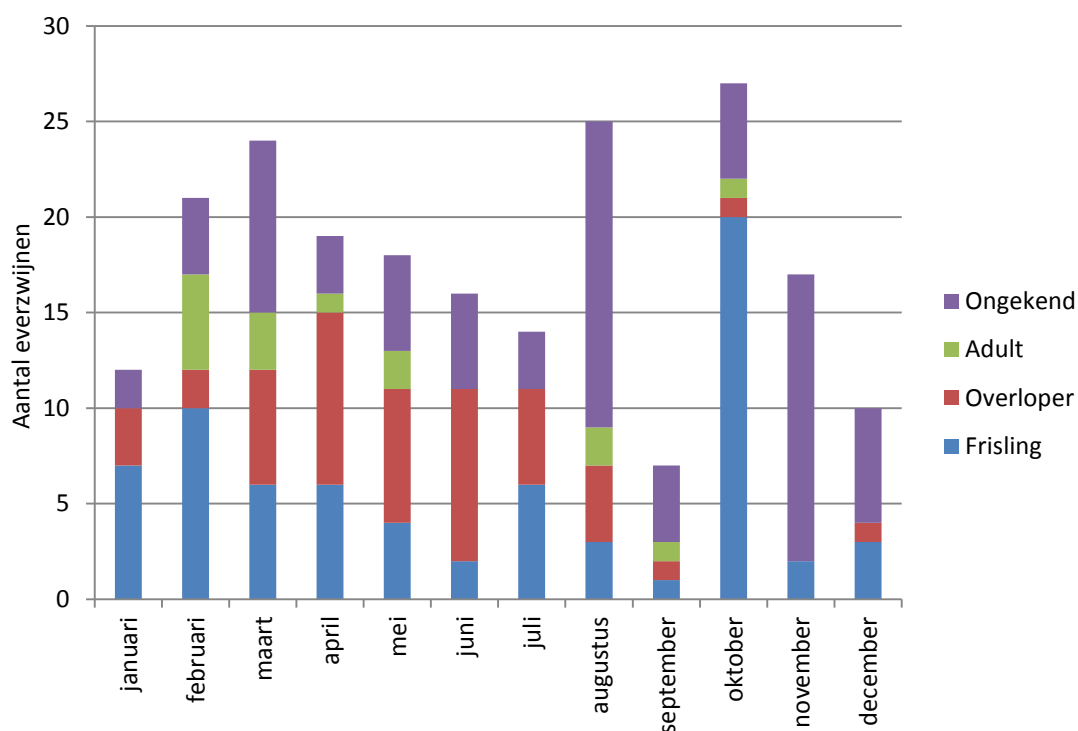
Voor alle 22 vrouwelijke dieren die drachtig waren werd het aantal embryo's vermeld op het meldingsformulier. In volgende tabel wordt een overzicht gegeven van het aantal embryo's per leeftijdsklasse zoals bepaald aan de hand van de onderkaken indien deze ingezameld werden.

Tabel 3. Aantal embryo's zoals gerapporteerd op het meldingsformulier per leeftijdscategorie bepaald aan de hand van de ingezamelde onderkaak, voor het jaar 2011.

Aantal embryo's	Frisling	Overloper	Adult	Ongekend
1				
2	3			
3	1			
4			2	3
5	1		1	2
6	1	2	2	1
7		1		
8		1	1	

2.8 Verdeling van het afschot in de loop van het jaar

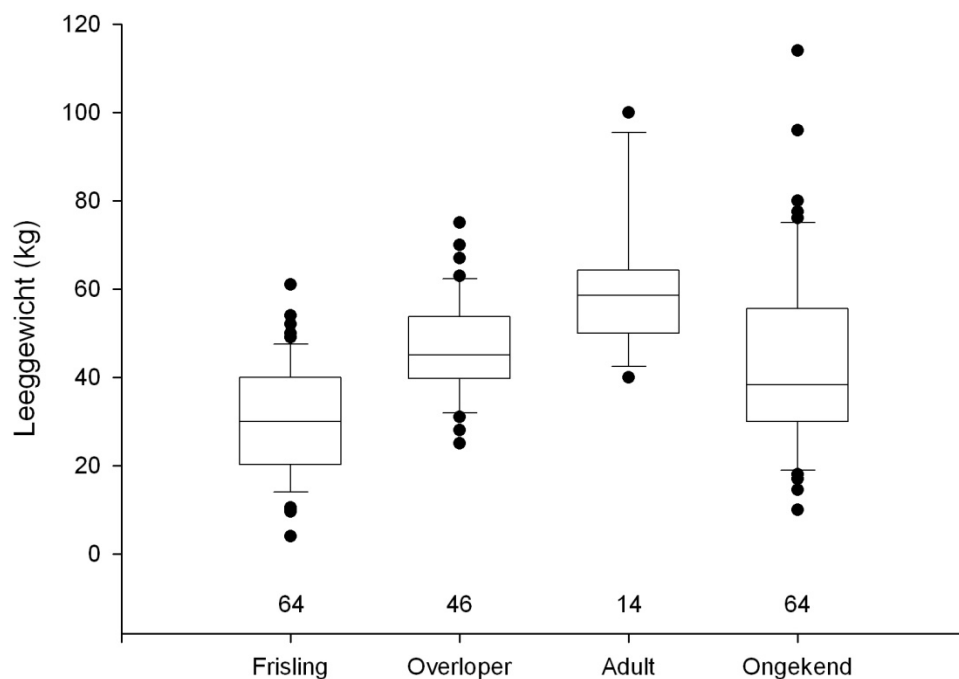
Op basis van de datum van het afschot zoals vermeld op het meldingsformulier kan de verdeling van het afschot over het jaar weergegeven worden. De datum van afschot was gekend voor alle 210 geschoten everzwijnen. Op basis van de leeftijdsbepaling aan de hand van de onderkaken kon tevens een onderverdeling gemaakt worden tussen de verschillende leeftijdscategorieën.

Figuur 6. Verloop van het afschot in de loop van 2011 opgedeeld per de leeftijdscategorieën zoals bepaald aan de hand van de ingezamelde onderkaken.

2.9 Gewicht

In 22 meldingsformulieren voor de 210 geschoten everzwijnen werd het leeggewicht niet ingevuld. Het leeggewicht was dus gekend was voor 188 dieren. Op basis van de leeftijdsbepaling aan de hand van de onderkaken kon een onderverdeling gemaakt worden tussen de verschillende leeftijdscategorieën.

Figuur 7. Boxplots van het gerapporteerde leeggewicht per leeftijdscategorie (bepaald aan de hand van de ingezamelde onderkaken). De lijn in de box geeft de mediaan (=50ste percentiel) weer. De onder- en bovenkant van de box geven respectievelijk het 25ste en 75ste percentiel weer. De whiskers boven en onder de box geven respectievelijk het 90ste en 10de percentiel weer. Punten geven outliers weer die buiten de whiskers vallen.

Uit bovenstaande figuur blijkt dat de mediaan van het leeggewicht voor frislingen, overlopers en adulten respectievelijk 30 kg, 45 kg en 58,5 kg bedraagt.

3 Nabeschuwing

Uit de vergelijking van de leeftijdsbepaling op basis van het meldingsformulier en op basis van de ingezamelde onderkaken, blijkt dat om een goed zicht te krijgen op de leeftijdsverdeling van het afschot de inzameling van de onderkaken noodzakelijk is. Ook voor een verdere analyse van de gegevens is het belangrijk om te kunnen beschikken over de correcte leeftijdscategorie. In 2011 werd echter in 37% (77/210) van het afschot geen onderkaak ingezameld. Hoewel de overige 63% (133/210) ingezamelde onderkaken als steekproef kunnen dienen voor de meeste analyses, vormt dit een belangrijk knelpunt voor het schatten van de minimale populatiegrootte aan de hand van terugrekenmodellen (zie rapport INBO.R.2012.5). Aangezien deze minimale populatieschatting actueel de enige methode is om zinvolle uitspraken te kunnen doen over de grootte van de everzwijnenpopulatie in Limburg, dient bekeken te worden hoe het percentage van ingezamelde onderkaken in de toekomst verhoogd kan worden.

Uit de analyses van de meldingsformulieren blijkt dat de percentages drachtige dieren over de verschillende leeftijdscategorieën vrij laag zijn. De oorzaak hiervan is mogelijk te wijten aan het niet identificeren van dieren als drachtig in een vroeg stadium of het niet nagaan van deze toestand. Aangezien de percentages drachtige dieren over de verschillende leeftijdscategorieën een belangrijke parameter vormt voor het oriënteren van het afschot over de leeftijdscategorieën, dienen deze gegevens in de toekomst nauwkeuriger verzameld te worden. Een mogelijke piste hierbij is, naast de inzameling van de onderkaak, de inzameling van de baarmoeder en de eierstokken voor analyse op het INBO.